

Seletuskiri Vabariigi Valitsuse korralduse „Vabariigi Valitsuse 15. märtsi 2020. a korralduse nr 78 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse leviku tõttu“ muutmise“ juurde

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra.

Eriolukorra lahendamiseks piiras Vabariigi Valitsus 15. märtsil 2020. a korraldusega nr 78 ajutiselt riigipiiri ületamist, et tõkestada koroonaviiruse epideemilist levikut.

Korralduse eelnõu on koostanud Riigikantselei ametnikud koostöös Siseministeeriumi ametnikega.

2. Eelnõu sisu

Seoses COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse pandeemilise levikuga maailmas, viiruse Eesti-sisese leviku tuvastamisega ja laienemise suure tõenäosusega ja sellest tingitud massilise nakatumise ohuga piiras Vabariigi Valitsus 15. märtsil 2020. a korraldusega nr 78 ajutiselt Eestisse sisenemise eesmärgil riigipiiri ületamist. Lisaks kehtestas Vabariigi Valitsus 15. märtsil 2020. a määrusega nr 15 ajutiselt sisepiiril piirikontrolli ja riigipiiri valvamise alates 17. märtsist 2020. a. Seetõttu jõustusid 17. märtsil 2020. a piirangud Eestisse sisenemiseks suurele hulgale inimestele.

Vabariigi Valitsuse 15. märtsi 2020. a korralduses nr 78 on sätestatud isikute loetelu, kellel on lubatud Eestisse sisenemise eesmärgil riigipiiri ületada. Eelnõuga muudetakse korraldust ning võimaldatakse Eesti riigipiiri ületada isikutel, kellel ei esine haigusnähte ja kellel on Läti Vabariigi või Leedu Vabariigi kodakondsus, elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht on rahvastikuregistri järgi Läti Vabariigis või Leedu Vabariigis.

Täiendavalt seatakse tingimused, millistel juhtudel võivad Soome Vabariigist Eestisse sisenemise eesmärgil isikud ületada riigipiiri.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 1 määratakse kindlaks, et riigipiiri on lubatud Eestisse sisenemise eesmärgil ületada isikul, kellel ei esine haigusnähte ja kellel on Läti Vabariigi või Leedu Vabariigi kodakondsus, elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht on rahvastikuregistri järgi Läti Vabariigis või Leedu Vabariigis. Seeläbi on tagatud vaba liikumine kolme Balti riigi vahel.

22. aprilli 2020. a videokohtumisel otsustasid kolme Balti riigi peaministrid asuda koordineerima piirangute leevendamist piiridel. 29. aprillil arutati Eesti, Läti ja Leedu välisministrite videokohtumisel kolme riigi vahel liikumise avamist, kus leiti, et eesmärk on saavutada ühiselt koordineeritud otsus, ning lepiti kokku kolmepoolsete läbirääkimiste põhiküsimused. Piirangute kaotamise asjus kohtusid eraldi terviseteemasid katvad ministrid, siseministrid ja kolme riigi kõrgemad ametnikud ning peeti konsultatsioone koordineeritud lähenemise teemadel. 6. mail saavutasid kolm Balti peaministrit kokkulepe avada kolme riigi

vahel piirid alates 15. maist. Kõigi kolme riigi epidemioloogilised näitajad võimaldavad omavaheliste piiride avamist koordineeritult.

Kokkulepe piiride koordineeritud avamises seisneb peamiselt selles, et kolme riigi elanikele ei ole alates 15. maist mingeid liikumispiiranguid kolmes Balti riigis ega nõuta karantiini (või muud sarnast meedet) jäämist pärast riigipiiri ületamist. Loomulikult peavad nad järgima kohalikke viiruse levikust tulenevaid korraldusi (sh 2+2 reegel, maskikandmise nõue jms), mis on kolmes riigis erinevad. Iga riigi kohta kehtiv info tehakse kõigile kättesaadavaks.

Piiride avamisega seotud otsusega kaasnesid järgmised ettepanekud, mis fikseeritakse kolme riigi vahel sõlmitavas vastastikuse mõistmise memorandumis, sealhulgas:

- Eesti, Läti ja Leedu informeerivad üksteist kokkulepetest, mis tehakse teiste riikidega ja mis muudavad praegusi riiki sisenemise tingimusi. Vajaduse korral täiendatakse kokkulepet vastavalt.
- Eesti, Läti ja Leedu informeerivad üksteist lennuliikluse avamise sammudest ja vajaduse korral konsulteerivad nende üle, näiteks mis riikidesse ja millal lennud Tallinnast, Riiast ja Vilniusest on plaanis taastada.
- Eesti, Läti ja Leedu informeerivad teineteist lennujaama või sadama kaudu teistest välisriikidest saabuvatest elanikest, kes peavad koduriigi reeglite alusel jääma karantiini. Välisriigist saabujate puhul vastutab saabumispunkti riik, et sissesõidu piiranguga riikidest inimesi sisse ei lasta ja vajaduse korral kohaldatakse neile karantiini.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 2 laiendatakse Eesti Vabariigi ja Soome Vabariigi vahelisi piiriületamise aluseid. Lisaks kehtiva korralduse punktides 2–5⁴ sätestatule on lubatud Soome Vabariigist Eesti Vabariiki sisenemise eesmärgil ületada riigipiiri järgmistel juhtudel:

- 1) isiku Eestisse saabumise eesmärk on töötamine või muude lepinguliste kohustuste täitmine (hõlmab ka töötamist / vabatahtlikku tegevust abistamisorganisatsiooni juures);
- 2) isik õpib Eestis registreeritud õppeasutuses;
- 3) isik saabub Eestisse vältimatul perekondlikul põhjusel, eelkõige lähisugulasega kohtumine, matused, pulmad ja haigusjuhtumid.

Peaminister Jüri Ratas tegi Soome peaministrile 20. märtsil saadetud kirjas ettepaneku leida võimalusi kahe riigi vahel koostööks COVID-19 kriisis, ning – pidades silmas rahvatervise kaitse ja viiruse leviku tõkestamise vajadust – leida maksimaalselt võimalusi isikute liikumise ja majandustegevuse edendamiseks. 21. märtsil otsustasid Eesti ja Soome välisminister luua Eesti-Soome ühise töörühma, mille ülesandeks on selgitada välja koroonakriisist tulenevad probleemid ning määrata kindlaks koostöömeetmed, sh isikute liikumise võimaldamiseks, samuti transpordisektoris ja rahvatervise kaitsmisel. Eesti on seni viis korda kohtunud kahepoolses töörühmas ja esitanud konkreetseid ettepanekuid töörande ja laevaliikluse taastamise võimaldamiseks (03.04 ning 28.04). 28. aprillil toimus Eesti välisministri videokohtumine Soome välisministriga, kus Eesti tegi Soomele ettepaneku esmalt taastada riikide vahel tööranne piiriülestele töötajatele, vajaduse korral seda võimaldavate, inimeste tervise kaitseks kokku lepitud meetmete toel.

4. mail tegi Soome valitsus põhimõttelise otsuse taasavada alates 14. maist oma piirid kogu Schengeni ala suhtes töörandeks ja muuks vältimatuks liikumiseks.

Soome epidemioloogilistest kaalutlustest tehtud otsuse tõttu on eesmärgipärane ka Eesti Vabariigil kehtestada Soome suunal laiemad võimalused riikidevaheliseks liikumiseks. Eesmärk on võimaldada Soome valitsuse otsusele vastavatel samadel elanike rühmadel sarnaste põhjustega ilma piiranguteta Eestisse tulla ja siit lahkuda.

Soomest Eestisse saabujad peaksid täitma Eestis kehtivaid viiruse kontrollimisega seotud tingimusi. Samuti korraldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) Eestisse saabujatele sideoperaatorite kaudu tekstsõnumi saatmise teavitusega Eestis kehtivate viirusest tingitud käitumisreeglite kohta ning annab infot, kuhu pöörduda, kui haigustunnused avalduvad Eestis olles. Sotsiaalministeerium ja Terviseamet korraldavad koostöös MKM ning Eesti ja Soome vahel reisijate vedu korraldavate laevandusettevõtetega meetmete rakendamise, et vähendada nakatumise ohtu.

Korralduse täiendamise eesmärk on vähendada liikumispiirangute mõju Eesti Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi ja Soome Vabariigi vahel.

3. Korralduse jõustumine

Korralduse punkti 1 alapunkt 1 (Läti ja Leedu Vabariigist Eestisse sisenemine) jõustub 15. mail 2020. a ning korralduse punkti 1 alapunkt 2 (Soome Vabariigist Eestisse sisenemine) jõustub 14. mail 2020. a.